
Ali vključenost otrok v predprimarno izobraževanje vodi k njihovim višjim dosežkom kasneje v šoli?

Raziskava PISA 2009 glede bralne pismenosti petnajstletnikov in petnajstletnic ponuja naslednje zaključke, ki vključujejo vse države članice OECD in države partnerice:

- 1. Prednosti vključevanja petnajstletnikov in petnajstletnic v predprimarno izobraževanje so jasno vidne in veljajo za skorajda vse države.**
- 2. Dostop do predprimarnega izobraževanja je močno razširjen v večini držav.**
- 3. Med petnajstletniki in petnajstletnicami z ugodnejšim ekonomskim, socialnim in kulturnim statusom je več tistih, ki so bili vključeni v predprimarno izobraževanje, in manj tistih, ki niso bili vključeni.**
- 4. Povezava med vključenostjo v predprimarno izobraževanje ter dosežki petnajstletnikov in petnajstletnic je odvisna od zagotavljanja širokega dostopa predprimarnega izobraževanja v posamezni državi.**

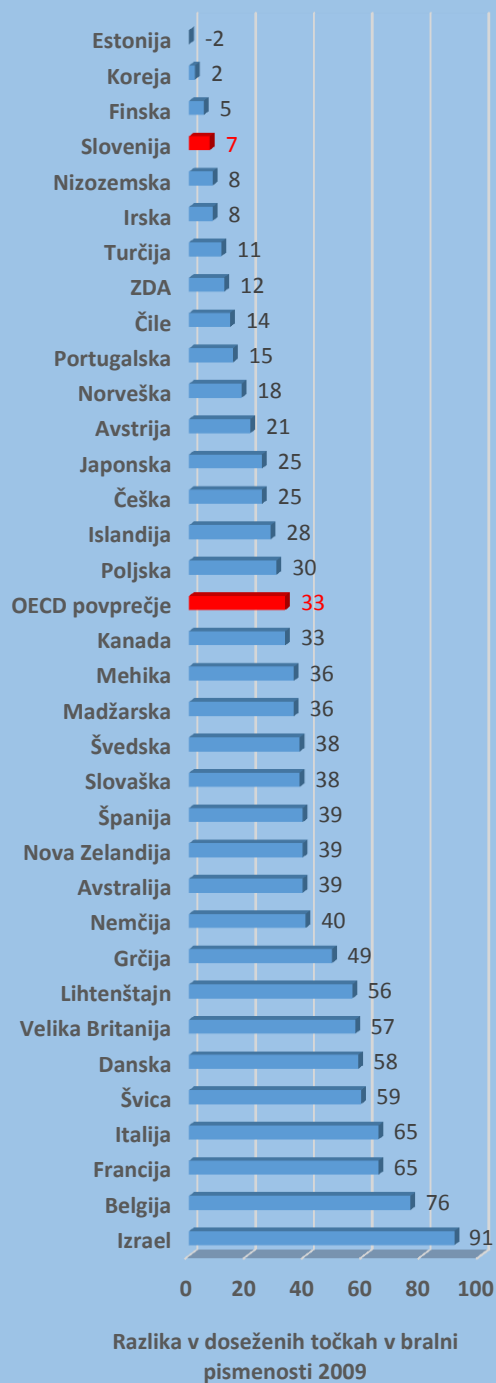
PREDPRIMARNO IZOBRAŽEVANJE, kot ga opredeljuje OECD, zajema vse oblike organiziranih in trajnih ustanov z osnovno dejavnostjo varovanja in izobraževanja predšolskih otrok.

Namenjeno je skrbi za učenje ter čustvenemu in socialnemu razvoju otrok. V večini držav je na voljo otrokom od tretjega leta starosti naprej.

Širok dostop do predprimarnega izobraževanja lahko izboljša tako uspešnost otrok kot pravičnost šolskega sistema. Pomembno je zmanjševanje ekonomske, socialne in kulturne neenakosti med otroci, vendar pri tem ne smemo ogrozati kakovosti izobraževanja.

Razlike v doseženih točkah v raziskavi PISA 2009 v prid petnajstletnikov in petnajstletnic, ki so obiskovali predprimarno izobraževanje več kot eno leto, ob upoštevanju njihovega ekonomskega, socialnega in kulturnega statusa

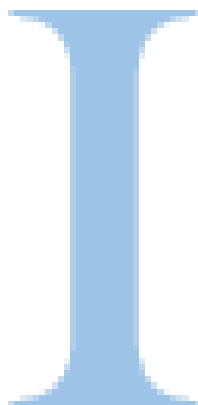

V 27 od 34 držav članic OECD je bilo v predprimarno izobraževanje vsaj nekaj časa vključenih več kot 90 odstotkov petnajstletnikov in petnajstletnic.

Zanimivosti v nekaterih državah:

- V Franciji je razlika v bralnih dosežkih med petnajstletniki in petnajstletnicami, ki so obiskovali predprimarno izobraževanje, in tistimi, ki ga niso, najmanj 100 točk.
- Na Finskem vključenost ali ne vključenost v predprimarno izobraževanje nima vpliva ali ga ima zelo malo na poznejše bralne dosežke pri petnajstletnikih in petnajstletnicah iz podobnih ekonomskih, socialnih in kulturnih okolij.
- V Kanadi je povezava med vključenostjo v predprimarno izobraževanje in uspešnostjo v bralni pismenosti opaznejša pri petnajstletnikih in petnajstletnicah priseljencev in priseljenkah.
- V Združenih državah Amerike ima

obiskovanje predprimarnega izobraževanja za petnajstletnice in petnajstletnike iz manj ugodnih ekonomskih, socialnih in kulturnih okolij večji pozitivni učinek.

Razlogi za ne vključenost otrok v predšolsko vzgojo:

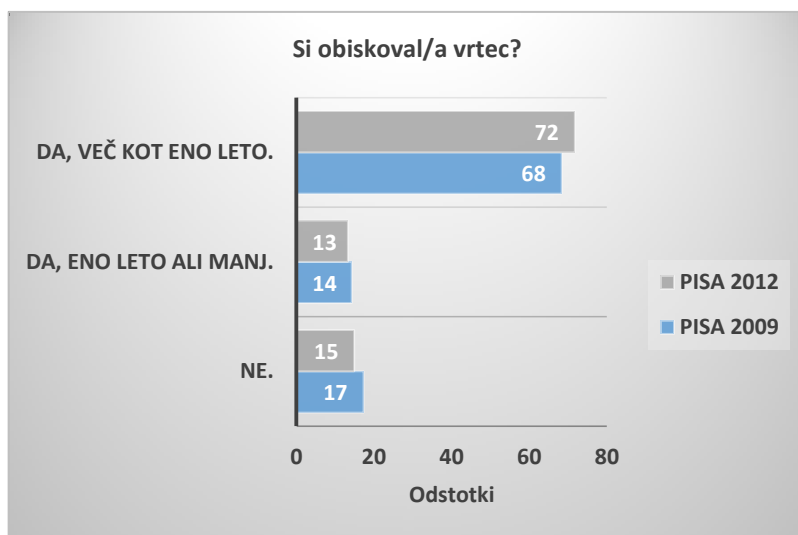
- Visoki stroški za otroško varstvo (Irska).
- Omejene možnosti sofinanciranja otroškega varstva (Portugalska).
- Otroci priseljenci se redkeje vključujejo v formalne oblike predprimarnega izobraževanja, razen če je udeležba obvezna (Belgija in Nizozemska).

Slovenija

Mednarodno raziskavo PISA in njene podatke bomo vedno vzeli le kot izhodišče za analizo in

temeljitejši pregled rezultatov slovenskih petnajstletnikov in petnajstletnic ter slovenskega izobraževalnega prostora. V nadaljevanju združujemo podatke iz raziskave PISA 2009, kjer so kot glavno preverjali bralno pismenost, in podatke iz raziskave PISA 2012, kjer so kot glavno preverjali matematično pismenost.

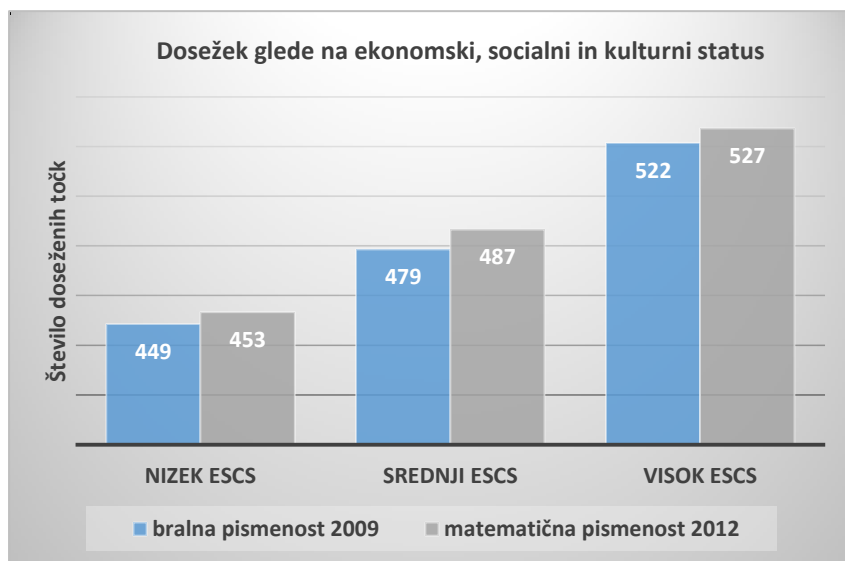
Opomba 1: Dijaki in dijakinje so sami poročali o udeležbi v predšolski vzgoji.

Namesto izraza predprimarno izobraževanje bomo uporabljali izraz **predšolska vzgoja oz. vrtec**, saj gre v Sloveniji za sistem, ki skrbi za učenje ter čustveni in socialni razvoj otrok **od prvega leta dalje**.

Glede na vključenost v predšolsko vzgojo so bili petnajstletniki in petnajstletnice v obeh raziskavah razdeljeni v tri skupine. Večina je bila v predšolsko vzgojo vključena več kot eno leto, približno enako jih ni bilo vključenih ali so bili vključeni eno leto ali manj ali pa sploh ne.

Dejavnik, ki pomembno napoveduje dosežke v bralni in matematični pismenosti je ekonomski,

Opomba 2: Petnajstletniki in petnajstletnice so sami poročali o svojem ESCS statusu.

socialni in kulturni status (oznaka ESCS). V spodnjem grafu smo petnajstletnike in petnajstletnice razdelili v tri, po številu enake skupine. Spodnja tretjina, ki ima nizek status ESCS, je v obeh letih dosegla 449 in 453 točk, srednja tretjina 479 in 487 točk, zgornja tretjina z visokim ESCS statusom pa 522 in 527 točk. Razlika med

spodnjo in srednjo skupino je tako vsaj 30 točk, med srednjo in zgornjo pa vsaj 40 točk.

Razlika v dosežkih med zgornjo in spodnjo tretjino slovenskih petnajstletnikov in petnajstletnic po ekonomskem, socialnem in kulturnem statusu je več kot 70 točk.

Med petnajstletniki in petnajstletnicami, ki prihajajo iz enakega ekonomskega, socialnega in kulturnega okolja, je razlika v dosežkih pri **bralni pismenosti** med tistimi, ki so obiskovali vrtec več kot eno leto, in tistimi, ki so vrtec obiskovali eno leto ali manj, 7 točk v prid prvih. Med tistimi, ki so enako dolgo obiskovali vrtec, pa imajo tisti, ki prihajajo iz ugodnejšega ekonomskega, socialnega in kulturnega okolja, v povprečju za 36 točk višji dosežek pri bralni pismenosti.

Med petnajstletniki in petnajstletnicami, ki prihajajo iz enakega ekonomskega, socialnega in kulturnega okolja, je razlika v dosežkih pri **matematični pismenosti** med tistimi, ki so obiskovali vrtec več kot eno leto, in tistimi, ki so vrtec obiskovali eno leto ali manj, 1 točka v prid prvih. Med tistimi, ki so enako dolgo obiskovali vrtec, pa imajo tisti, ki prihajajo iz ugodnejšega ekonomskega, socialnega in kulturnega okolja, v povprečju za 36 točk višji dosežek pri matematični pismenosti.

Ekonomski, socialni in kulturni status slovenskih petnajstletnikov in petnajstletnic je za njihove dosežke odločilnejši napovednik boljših dosežkov kot (ne)vključenost v predšolsko vzgojo.